NASKALDIJA

EUZKO-ABESBATZAREN JAUPEA

Igasi das igandian. Bilbao'ko Jon Deunen eftxadonan ixan zan jaupara, gixoite aundija eldu zan.

Emkiadi'ko Jaurlaritza-agintariak be amtxe ixan ziran: Leizaola'taf Josu Mirena, Monzon'daf Telespor eta Latorre'taf Eludor.

Igandeko jaupea, paxiotafen zulakillupe Jausi ziran abesbatzeko bazkidien gogo-al'derkua ixan zan: "Aitzol" eta enparuko bazkidien gogo aldezkua.

Ori zala ta, Euzko Abesbotza'ko abesiarijak abestu eben, eta eurak egiten dabiljen lez, edesko abestu be. Olaisola'taf Gabirel ospetxubak zuzendu eban.

ARATSALDIAN

Euzkadi-egazkiñaren aldezko ostiko-jueko iragarkijak, igande aratsaldian, notial-notin San Mames'eratu ziranak be, bat bano geyago ixan ziran.

Eta ostikolarijak jokaldijan erabiliko eben pelotej egazkiñetik botako ebelako ustiaz San Mames'eratu ziranak be, bat bano geyago ixan ziran.

Eta ez mutiko gastiak bakarrik, uste oraz joko landaratu ziranak, aritxakupeak be ixan ziran. Ba, ta bixarraz mustufa baltzifiuta ebazanetan be ez gitxi.

Jokaldija asi zan, asi ta amaitu be bai. Ekintza'kuak iraiazi eben; jeltzaliak, galdu...tzu geratu ziran. Beraz, ostikola gurendea. Ekintza'kuena ixan zan.

Lenengo jokaldija amaitu bigarena asi -bitartian, neskatxe-mutiko bi landaratu ziran, eta dantzak dantza egin. ¡Arein bixi fasuna ta arein dantzan elditiaren edefa! Mutikua trebia zan. Neskatxua, baña, trebietan be trebia.

¡Plaza neskato arterijagorik ikusteko be...!

GAZTELA'REN ONDAPENA

Atzoko "Euzkadi" iparringlak, bere lenengo idazlan odeñan, orixe esaten eusakun: "Gaztela'ren ondapena". Ba, ondapen ori, Gaztela'k, bere buru-arintasunaz loftu ixan dau. Ifundik be aldetasunik ez duskun ahendeak bere abendeaz betuten ibili ixan da, ba. Eta botu be, askotxu batu ixan dauz. ¿Zetarako? Bere ondapenerako.

Olauk, esaterako, miroiz-afautzak egaperatuko ba'leuz eta olo-antzuskoaz hotera txifatuteko bidia egin, buru-arinkeri asmoti bat egingo leuke. Buru - arinkeri ofek bere ondocena ixango leuke, bafiz, olo-abendea osdapener, botako leuken ondorena. ¿Zelan? Ara: miroiz-afautzaik urtendako olandak jan egingo leukez, ba. Eta zoli ta zuf ibili eafik, olan bera be bai.

Olo lez barik, miroiza lez agertuten dana. Gaztela, bera dala esango dauskuzubo, biarba. Eta egape aftera dauzanak bere menpe jartzen ba-dauz, ia aren moko-zirikadea nok jasango, daben ifaundako dozubo.

Egiia. Gaztela miroiazaren mokua, zofotza ixan da, ta luza, be bai. Eta luzia ixan dalako, urunera eldu zan: America ufunera, Cuba'ra, ta abaf...

Baña Gaztela'ri be, bere etxia laga ta ifiorenera juan zi-diran geyenai jazo ixan yakena jazo ixan yako: egaiz dabilan txor-aundijari jazaiten dabilan aztarna, etxeko txorijari eskubetan daukanari iges -egiten laga biaf xtaxia.

Areik, ufuneko, Amerika aberatsak, galdu ebazan, Gaztela'k, Cuba, Filipinas ta abaf be bai.

Ifioren soñekuakaz jantzen dana, txaidian eraeten dabela esan ei-da. Eta Gaztela'ri jazo ixan yakena be, orixe da: ifioren soñekuakaz jantzi zan, eta txaidian bilostu eben.

¡Eta ondiño bilostu biaf dabena...! Catalunya'k bere buru-abetasuna antxiñatzutik aldeztuten dan, ba. Eta Euzkadi'k be. Gaztela'ko miroiaren engainu iraunteko azmorik ez dau.

Gaztela'k ezaiti ixan eutsan zamea. Euzkadi'k beriala astindubo dau Gaztela'k indar-bidez, ikaztola-bidez eta oripide -araux ezaiti ixan daben gaztelerea be, Euzkadi'k guraiz astindubo dau, aren lekuban Euzkadi'ren benetako izkuntzea nagosiuteko.

Gaztela'k eta Euzkadi'k, miroiz baltzak eta uso zurijak bat-batestiaz dauken aldia baño alde aundijagoa dauke. Eta ez miroiaren bakarrik, izkuntzia ta otzantasunaz be, burdiñgiak dira-ta.

Gaztela'ren ondapena ofixe egon ei-da, egan be: bere abendeakuak ez dira berein abenda ta idiuntza gaztelaftuta agertu gura izutsin.

Egin ixan dabena baño, burubakokoeri aundijagorik, atantxe ibilita be. Gaztela'k ixan ezik beatek elei-egin.

BILBAO'KO izparringijak diñuena

"Euzkadi"

"El fracaso de Castilla". Beotegi'tar Mikel idazla zurzak bere idaziaiari ezarri txenpuruba da ori.

Gaztela'k, mus...ua saftu ixan dausu leku gustijetan erakutsi dau erakutsi be bere gauza-estasuna, bururik ezi ta zentzungetasuna be.

Eta Beotegi'k, ori, ondo ikusten dau, ta ondo arakatu ta aztertu be Gaztelaren bururik eza bide dala, bata-batiaz sendiitasunik ez exetariko antzik ez dauken sendijakaz osotuta ikusten dau Espaiia, Beotegi'k: euzkotafakin, andaluziiarakin, galiziiafakin, valenziiafakin eta abaf.

Euzkadi ta Gaztela'ren artian; euzkotafak eta andaluziiaren artian; valenciafen eta extremadurafen artian eta abaf ¿sendiitasun apurik bai ete...? Euzkotafen eta Suiza ta Holandafen artian baño, Euzkadi ta Gaztela'ren artian aldetasun geyago dagoala esango leuken jakituntik ixen lejkenik ez dau idaziiak uste. Ondiño geyago. Egijari baño begiratu barik euren erexixi zusenak agertuten dabezan jakituntak esango leukena, auxe dala uste dau: euzkotafak englandafen antz aundijagua dabela, gaztelafena baño.

Eta alan be Gaztela buru-arina, bere senide txateko jayo ez diran abenda ta izkuntzak beragandu ezinik, lerenak egiten dabii: alperik asiija galtzen.

Ibili ta ibili, azkenian Gaztela'ri jazo biaf yakena, baña auxe da: indafez beragandu ixan dausan gustijak iges -egiinda bakarrik geratu biara.

Garj-luf berezijan artua erein gura ixatia, buru bako lugiiaren buru-arintasuna da. Gaztela'ren ondamendija be ortzixik sortu da: burutik ez ixatetik. Eta orixeri deritxo idaziiak ixenpuruten dauqna be: "El fracaso de Castilla".

"Tierra Vasca"

"Nuestro caso Consejeros y goteras". Ona emen, "Kopetian" idaziiak bere idazlanarentzat idatzi dabezan ixenpurubak.

Geure etxia, etxe-jaboleak eta itugiiak esango geukijo guk, erderazko ixenpuru ofei.

Euzkadi buruz idazten dau, idatzi be. Eta alin zuzen be, gauf Euzkadi'n daukaguzan etxe-jabola arduratsubei txaijuak joteko.

Zuzentza ta Gogolantze Zaingiuan aulki berezija daukan burukidiaren asmua da txalotuten dabena: ikaskola -fkaslelxu gastjenizat asmau dabezan kirolak. Kiroi onelk biafezkotzaz etaiten dauz fkaslelxu gastjen osasuna dikufela-ta.

Len be Euzkadi'n Gogolantze-arduradun etxe-jaboleak ixan dirala dino. Areik, baña, etxeak ataukuak ixatin ei ziran, ifioren etxian bixi ta etxeko telatuba apufiuta laguten ebenak. Ifioren zaurijak norberen aragijan ofiazerik ez dau emon be egiten. Orain, baña Euzkadi'ren sorijonerako, etxeko telatua zaintzeko arduradunak, etxeko asmiak doruz etxeko telatubari arduraraik aundijenaz begiratuten datjoenak. Eta alan, etxeknak ez ziranak apufiuta laga euskuben telatu apufiutik jausten diran itugiiak kenduko dabezenak, gure Euzkadi'k, Jaufiartza osotuten daben euzko semiak ixango dira. Etxaguntzea zaiudu ta jorifuteko etxeko semiak ixko zaintzaferik ez da ixan be.

"La Gaceta del Norte"

"Ayer se avanzó"—idazten dau lenengo leruan izparingi onek.

Eta izenpuru ofegaz difiuanari jafe, tubak, Madrid'ko gudaifian efi-aldezliak lortu ixan daben aufera kadea agertuten dau.

Madrid'k, guda ofetan aurkijten diran efi-aldezliak eutsi buño zozoer geitxubago be egiten dabela diño: eutsi, oldaftu ta aufera tu be bai.

"Von Franco,"ren gudaroztiak igazi dan saila-7'garenan, olakorik jazo elkianik be ez ei-eban uste ixango. Destañez diñuan "Von Franco,"k, bera dan buru-arifia dalako Erkala'ren gudarijen kemenik eta adorerik ez ei-ebazan ikusten. Baña, oraiii, gura ei ba-dauz be, ikusi egin biafko ei-dauz, egijari begijak ertsitia alperikua dala-ta.

"El Liberal"

"La victoria en la retaguardia". Ixenpuru onegas idazten dau izparingi onek bere saferako idazlana.

Eta guda-atzeko gurendea, Santander'ko, ikuzki-ola baten ikusten dau. Ikuzki edo jabol-ola areri. "La Rosario" ei-deritxo. Ixen ori baña, gitxijena ei-da, oraingo barija barik, lengo ixen zafa dala-ta.

Santander'ka iangiiiak biaf-biafekua dan jaboigintzan zintzotasunik aundijena erakusten ei-dabe. Eta era ofetan lan egiiiaz, guda-atzian gurendea loftuten be, eurak irakatsiko ei-dauskube.

Bilbao'ko "El Liberal" izparingija, Euzkadi'n bixi dan afen, bere gogua Euzkadi'tik urun ibiiten da: Madrid, Santander eta abaf. Euzkadi'tik urun, Gaztela-ziaf beti. Andik ikusten dauz ikustekoa auferakuntza gustijak... Alan be baña, Bilbao'n bixi da, Euzkadi'n jaten dau. Eta ez uste ixan, gero, ernetik beriala urtengo danik... Ez, ernetik ez da urtengo. Bere bijotzaren kutuna dan Gaztela'ri joko dautsazan txaluak be, ernetik joko dautsaz Bilbao'ko "El Liberal,"a ezgututen dogun lez guda onen akkenengo eguna ezagutuko badegndu, noz ixango dan be laster esango genduke, bata laño suba ala eguzkitsuba ixango dan be.

"Euzkadi Roja"

"Insistiendo sobre la retaguardia" idazten dau izparingi onek.

Agintarijen agindubai jaramonik egun ez da, jakijak-ela neurtik kanpora be, tzen dabiiztanen aurka idazten dau izparingi onek. Eta ori dala-ta, len be esanda daukanari deragijola diño.

Saldarija ixatia, iguingarija dala utorfuten dau. Baña, erijaren ossasunerako danian, saldarija be ixan egin biaf dala. Eta salatuten dabenak, nor dan begiratu barik; gorija ala zuria dan itandu barik; salatu biaf duuala, ta erijaren kaltez dabiiiana eri gustijaren aurian agertu.

Eri-zaintzaliak euren egin biafa biar dan lez beteko ba-dabe, erifaren lagunteza biafekua dabela uste dau. Bestelan, Eri-zaintzarijak, zintzuenak eta arduratsubenak dirala be, euren egin biafa betetzako eragozpenak ugari ixango dabezala.

"El Noticiero Bilbaino"

Gipuzkoa eta Araba'ko guda-ofetako izparrak damoskus.

Eri-aldezlien suagalarijak paxiotafai oldaftuten gogoz dafaitsoela, diño.

Areyuen gudaletxe nagusija sututia jaditxi el-dabe. Eta egunoroko bidiari lafetubasz bese aldeko gudarijen onuntza igarotia betjko eran ixan ei-da.

Sutu ixan daben gudaletxea, Oriol paxiotafaren jauregija ixan ei-da.

Ganerantzekuan, garfantzikuo jazokunik ez da jazo. Eri-aldezliak euren tokijak ond, zaiiztzen dabezala ta areyuei bilduta safizen dautsela jakitja, ez da gitxi, atzerarik ez dagijanak gurendea be beria ixango dauala esan felice-ta.

Euzkotar umien aldez

Umearen lagunak

I

"Adiskidetasuna, ezikloi jaungoikoen emoki bat dego."—Heinde'tafen esnera.

Umearen aziera oneran edo ixafean zer ikusijrik aundijenetakoa dauzan gauza bat umearen adiskidiak dira.

Guragoen lenik edefena ta arduratsuena alperik gaidu iezake lagun gaiztoa batek.

Gazte geranean biotza zabal eta idegija izan ei degu geure inguruko gauzak maitatzeko. Ea degu orajndik geure urian eskergabekerik ezagutu, es digu oraindik maitzurkeriak biotzik zulatu eta dana egiten zaigu edefa ta maitekofa. Augaitik geure jagunetarea gogo guztiaz ela biotz oso-osoan biurtzen gera.

Gai onetan ume danak ez dira berdiñak, batzuek beste batzuek baño laguntiagoak dira, batzuek amatiagoak, etxetiagoak, elezkoiagoak eta abaf izan ei diran bezela. Baña bai dira umeak lagunengana zear, itzutu egiten diranak.

Au ikasotoetan ikusten degu bost urtetik amaz bat urtedun umien artean baten ere.

Nik izan det nere ikastolan iñoiz zigortu ezin nuan neskatxo bat. Astre itzegin eskero, edo jolasera gabe utzi, edo beste edozer zigor ezafi eskero, bere lagunttxo bat negafez asi eta ezin izkilin izaten nuan.

Lagunttxoa zigortutakoan gaxotzeko lain satutzen zuan bere burua ume onek. Berdin geori, edo min aftu, edo beste ikaskidesak pafe egin eskero.

Erori zanak edo min aftu zuanak baño negaf asmifiagoak egin ei-situan bere lagunttxoak.

Biak batera etofi eta biak batera juan ei-ziran, Julene ta Miren zituzten izenak. Julene bakafik etofi ei zan ikastolara baña Miren bere lagunttxoagabe iñoiz ez.

Euria zanean, Miren'en ama aterkia ekartzera Julene'na baño lenago etorfzen ba'zan, Miren ez zan etxera juango Julene'ri aterkia ekafi afteau.

Ume onetxek erantzun ziran neri ja Donokira nor juango zan galdetu nion bein batean "Zeu, neu ta Julene'txo". Erantzun onek ematen du bere maitetasunaren neurfia.

Bai bata eta bai beste, oso neskatxo onak ziran. Amaf-amaika urte zituztelarik bixitzan ixan ei diran gora-beherak bunandu zituan M... ... ...